

II

(Πράξεις εγκριθείσες δυνάμει των συνθηκών ΕΚ/Ευρατόμ των οποίων η δημοσίευση δεν είναι υποχρεωτική)

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΑΠΟΦΑΣΗ ΤΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

της 20ής Οκτωβρίου 2004

σχετικά με διαδικασία δυνάμει του άρθρου 81 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ

(Υπόθεση COMP/C.38.238/B.2) — Ακατέργαστος καπνός — Ισπανία

[κοινοποιηθείσα υπό τον αριθμό E(2004) 4030]

(Τα κείμενα στην ισπανική, αγγλική και ιταλική γλώσσα είναι τα μόνα αυθεντικά)

(2007/236/ΕΚ)

Στις 20 Οκτωβρίου 2004, η Επιτροπή εξέδωσε απόφαση σχετικά με διαδικασία δυνάμει του άρθρου 81 της συνθήκης ΕΚ. Σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 30 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 του Συμβουλίου⁽¹⁾, η Επιτροπή δημοσιεύει τα ονόματα των ενδιαφερόμενων μερών και το ουσιώδες τμήμα της απόφασης, περιλαμβανομένων των τυχόν επιβαλλομένων κυρώσεων, λαμβάνοντας υπόψη το νόμιμο συμφέρον των επιχειρήσεων για τη διαφύλαξη των επιχειρηματικών τους απορρήτων. Μη εμπιστευτική εκδοχή του πλήρους κειμένου της απόφασης στις γλώσσες της διαδικασίας και στις γλώσσες εργασίας δημοσιεύεται στο δικτυακό τόπο της ΓΔ Ανταγωνισμού στη διεύθυνση: http://europa.eu.int/comm/competition/index_en.html

ΠΕΡΙΛΗΨΗ ΤΗΣ ΑΠΟΦΑΣΗΣ

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η απόφαση αφορά δύο οριζόντιες παραβάσεις, η μία από τους μεταποιητές και η άλλη από τους αντιπροσώπους των παραγωγών ακατέργαστου καπνού στην Ισπανία.

Η παράβαση των μεταποιητών αφορά συμφωνίες ή/και εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ των τεσσάρων επιχειρήσεων που συμμετέχουν στην πρώτη μεταποίηση ακατέργαστου καπνού στην Ισπανία και συγκεκριμένα των Compañía española de tabaco en rama, SA («Cetarsa»), Agroexpansión SA («Agroexpansión»), World Wide Tobacco España («WWTE») και Tabacos españoles SL («Taes») (στη συνέχεια αναφέρονται συνολικά ως «οι μεταποιητές») και της Deltafina SpA («Deltafina», ιταλική επιχείρηση μεταποίησης), είτε άμεσα είτε, από το 1999 και εξής, μέσω της ένωσης ANETAB. Ο στόχος της μυστικής αυτής σύμπραξης ήταν ο καθορισμός σε ετήσια βάση, από το 1996 έως και το 2001, της (μέγιστης) μέσης τιμής παράδοσης για κάθε ποικιλία ακατέργαστου καπνού και η κατανομή των ποσοτήτων κάθε ποικιλίας ακατέργαστου καπνού προς αγορά. Κατά τα τελευταία τρία έτη, οι μεταποιητές συμφώνησαν επίσης μεταξύ τους τις κλίμακες τιμών ανά ποιοτική βαθμίδα της κάθε ποικιλίας ακατέργαστου καπνού που αναφέρεται στους επισυναπτόμενους στις «συμβάσεις καλλιέργειας» πίνακες και τους συμπληρωματικούς ισχύοντες όρους (π.χ. μέση ελάχιστη τιμή ανά παραγωγό και ανά ομάδα παραγωγών).

Η παράβαση των παραγωγών αφορά συμφωνίες ή/και εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ τριών γεωργικών ενώσεων στην Ισπανία⁽²⁾: ASAJA, UPA και COAG και της συνομοσπονδίας γεωργικών συνεταιρισμών CCAE⁽³⁾ (που αναφέρονται στη συνέχεια από κοινού ως «οι αντιπρόσωποι των παραγωγών»). Στόχος της σύμπραξης αυτής ήταν ο καθορισμός σε ετήσια βάση, τουλάχιστον από το 1996 έως το 2001, των επιπέδων τιμών ανά ποιοτική βαθμίδα της κάθε ποικιλίας ακατέργαστου καπνού που αναφέρεται στους πίνακες που επισυνάπτονται στις «συμβάσεις καλλιέργειας» και των συμπληρωματικών όρων που εφαρμόζονται.

2. ΠΡΟΕΛΕΥΣΗ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ ΚΑΙ ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

Η Επιτροπή κίνησε την αυτεπάγγελτη αυτή διαδικασία με ελέγχους στις εγκαταστάσεις διαφόρων ισπανικών μεταποιητικών επιχειρήσεων και άλλων παραγόντων της αγοράς από 3 έως 5 Οκτωβρίου 2001.

Με επιστολή της 16ης Ιανουαρίου 2002, οι τέσσερις ισπανικές μεταποιητικές επιχειρήσεις και η ένωση τους ANETAB ανακοίνωσαν τη δέσμευσή τους να συνεργαστούν με την Επιτροπή στο πλαίσιο της διαδικασίας σύμφωνα με τους όρους της ανακοίνωσης του 1996 περί επείκειας και υπέβαλαν διάφορα υπομνήματα με αποδεικτικά στοιχεία για τα εξεταζόμενα γεγονότα. Εξάλλου, ενημέρωσαν την Επιτροπή ότι από την 3η Οκτωβρίου 2001 έπαυσαν να ασκούν τις πρακτικές τους.

⁽¹⁾ ΕΕ L 1 της 4.1.2003, σ. 1.

⁽²⁾ Asociación agraria de jóvenes agricultores (ASAJA), Unión de pequeños agricultores (UPA) και Coordinadora de organizaciones de agricultores y ganaderos (COAG).

⁽³⁾ Confederación de cooperativas agrarias de España (CCAΕ).

Κατά τη διάρκεια της διαδικασίας, απευθύνθηκαν πολλά αιτήματα παροχής πληροφοριών προς τα ενδιαφερόμενα μέρη, από τα οποία το ένα προς το ισπανικό Υπουργείο Γεωργίας, Αλιείας και Τροφίμων («Υπουργείο Γεωργίας») σχετικά με τις ισπανικές κανονιστικές ρυθμίσεις που διέπουν τα γεωργικά προϊόντα.

Στις 11 Δεκεμβρίου 2003, η Επιτροπή κίνησε τη διαδικασία στην υπόθεση αυτή και εξέδωσε κοινοποίηση αιτιάσεων (στη συνέχεια «ΚΑ») παρέχοντας στους παραλήπτες αυτής τη δυνατότητα να απαντήσουν γραπτώς καθώς και κατά την ακρόαση της 29ης Μαρτίου 2004.

3. ΤΑ ΜΕΡΗ

3.1. Οι μεταποιητές

Η απόφαση απευθύνεται στις τέσσερις ισπανικές επιχειρήσεις μεταποίησης (Cetarsa, Agroexpansión, WWTE και Taes) και στη Deltafina καθώς και στις μητρικές εταιρείες ορισμένων από τις επιχειρήσεις αυτές.

Η Cetarsa είναι δημόσια επιχείρηση η οποία μέχρι το 1990 είχε το νόμιμο μονοπώλιο στην μεταποίηση ακατέργαστου καπνού στην Ισπανία. Εξακολουθεί να είναι η μεγαλύτερη ισπανική επιχείρηση μεταποίησης και το 2001 ο όγκος των αγορών της αντιπροσώπευε περίπου το 67,6 % του ακατέργαστου καπνού που αγοράστηκε στην Ισπανία το έτος αυτό.

Η Agroexpansión ιδρύθηκε το 1988 από τον πρόεδρό της υπό μορφή οικογενειακής επιχείρησης. Κατά το πρώτο εξάμηνο του 1997, η επιχείρηση Intabex Netherlands BV («Intabex»), μια θυγατρική κατά 100 % της Dimon Inc. («Dimon»), απέκτησε όλο το κεφάλαιο. Το 2001 ο όγκος των αγορών της Agroexpansión αντιστοιχούσε περίπου στο 15 % του ακατέργαστου καπνού που αγοράστηκε στην Ισπανία το έτος αυτό.

Από τον Μάιο του 1998 η WWTE ελέγχεται κατά περίπου 90 % από την αμερικανική πολυεθνική Standard Commercial Corporation («SCC») μέσω των δύο κατά 100 % θυγατρικών της: Standard Commercial Tobacco Co. Inc. («SCTC») και Trans-Continental Leaf Tobacco Corporation («TCLT»). Από το 1995 έως τον Μάιο του 1998, η SCC, μέσω της TCLT, κατείχε τα δύο τρίτα του κεφαλαίου της WWTE. Το 2001, ο όγκος των αγορών της WWTE αντιπροσώπευε περίπου το 15,7 % του ακατέργαστου καπνού που αγοράστηκε στην Ισπανία κατά το εν λόγω έτος.

Η Taes είναι θυγατρική της Universal Corporation Group. Μέχρι τον Δεκέμβριο του 2002, η Universal Leaf Tobacco Company Inc. («Universal Leaf»), μια θυγατρική κατά 100 % της Universal Corporation, κατείχε το 90 % των μετοχών της Taes. Από τον Δεκέμβριο του 2002, η Taes είναι θυγατρική κατά 100 % της Universal Leaf. Το 2001, ο όγκος των αγορών της Taes αντιπροσώπευε περίπου το 1,6 % του ακατέργαστου καπνού που αγοράστηκε στην Ισπανία κατά το εν λόγω έτος.

Η Deltafina είναι θυγατρική κατά 100 % της Universal Corporation στην Ιταλία και συνεπώς αδελφή εταιρεία της Taes. Εξάλλου, είναι υπεύθυνη για τις δραστηριότητες του ομίλου Universal στην Ευρώπη. Αγοράζει το μεγαλύτερο μέρος του καπνού που προμη-

θεύεται η Taes στην Ισπανία καθώς και σημαντικό μέρος του καπνού των δύο άλλων ισπανικών επιχειρήσεων μεταποίησης.

Οι μητρικές εταιρείες της WWTE και της Agroexpansión είναι επίσης αποδέκτες της απόφασης αυτής καθόσον είναι από κοινού και εις ολόκληρον υπεύθυνες για τη συμπεριφορά των θυγατρικών τους.

Μετά την ακρόαση των μερών, η Επιτροπή αποφάσισε να περατώσει τη διαδικασία σε βάρος των Universal Corporation, Universal Leaf, Intabex και ANETAB. Για τις Universal Corporation, Universal Leaf και Intabex, η Επιτροπή έκρινε ότι δεν διέθετε επαρκή στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι ασκούσαν αποφασιστική επιρροή στην Deltafina και στην Taes (όσον αφορά την Universal Corporation και την Universal Leaf) και στην Agroexpansión (όσον αφορά την Intabex). Διαπιστώθηκαν ωστόσο ευθύνες όσον αφορά την Dimon, την τελική μητρική εταιρεία της Agroexpansión. Για την ANETAB, η Επιτροπή έκρινε ότι δεν διέθετε επαρκή στοιχεία που να αποδεικνύουν ότι η συμπεριφορά της ANETAB διέφερε από εκείνη των τεσσάρων επιχειρήσεων μελών της.

3.2. Οι παραγωγοί

Η απόφαση απευθύνεται επίσης στις τρεις γεωργικές συνδικαλιστικές ενώσεις (ASAJA, UPA, και COAG) και στη συνομοσπονδία γεωργικών συνεταιρισμών (CCAE), που αντιπροσωπεύουν τους παραγωγούς καπνού.

Μετά την ακρόαση των μερών, η Επιτροπή αποφάσισε να περατώσει τη διαδικασία σε βάρος των FNCT, ACOTAB και TABARES, έχοντας καταλήξει στο συμπέρασμα ότι είχαν ενεργήσει ως τμηματικές οργανώσεις της ASAJA (όσον αφορά την FNCT) και της UPA (όσον αφορά τις ACOTAB και TABARES).

4. Ο ΣΧΕΤΙΚΟΣ ΤΟΜΕΑΣ: ΙΣΠΑΝΙΚΟΣ ΑΚΑΤΕΡΓΑΣΤΟΣ ΚΑΠΝΟΣ

Η παραγωγή ακατέργαστου καπνού στην ΕΕ αντιπροσωπεύει περίπου το 5 % της παγκόσμιας παραγωγής ακατέργαστου καπνού. Η Ελλάδα, η Ιταλία και η Ισπανία είναι τα κράτη μέλη με τη μεγαλύτερη παραγωγή καπνού που τα οποία καλύπτουν 38 %, 37,5 % και 12 % αντίστοιχα της παραγωγής της ΕΕ. Η παραγωγή ακατέργαστου καπνού στην ΕΕ υπόκειται σε σύστημα ποσοστώσεων (βλέπε κατωτέρω).

Ο ακατέργαστος καπνός όπως παράγεται από τους παραγωγούς, δεν είναι ένα ομοιογενές προϊόν. Η κοινοτική νομοθεσία αναγνωρίζει οκτώ διαφορετικές ποικιλίες. Η πιο διαδεδομένη ποικιλία στην Ισπανία είναι η Bright. Η κάθε κατηγορία μπορεί να διααιρεθεί σε πολλές ποιοτικές βαθμίδες. Ο προσδιορισμός των βαθμίδων διενεργείται από τη βιομηχανία και αποτελεί τελικά το αντικείμενο ιδιωτικών διαπραγματεύσεων. Μετά τη ξήρανση, οι παραγωγοί πωλούν τον καπνό στους μεταποιητές σε παρτίδες η τιμή των οποίων διαφέρει ανάλογα με την ποιότητα του καπνού που περιέχουν.

5. ΤΟ ΚΑΝΟΝΙΣΤΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ

Η παραγωγή ακατέργαστου καπνού και η πώλησή του διέπονται από το κοινοτικό δίκαιο και την εθνική νομοθεσία.

5.1. Η ΚΟΑ για τον ακατέργαστο καπνό

Η κοινή οργάνωση αγοράς για τον ακατέργαστο καπνό («ΚΟΑ για τον ακατέργαστο καπνό») θεσπίστηκε το 1970 με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 727/70 του Συμβουλίου ⁽¹⁾. Το 1992 αντικαταστάθηκε από τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 2075/92 του Συμβουλίου ⁽²⁾ ο οποίος υπέστη ουσιώδη τροποποίηση το 1998 από τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1636/98 του Συμβουλίου ⁽³⁾ και τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 2848/98 της Επιτροπής ⁽⁴⁾.

Η ΚΟΑ στον τομέα του ακατέργαστου καπνού προβλέπει i) σύστημα ποσοτώσεων παραγωγής και ii) ενίσχυση του εισοδήματος των παραγωγών μέσω καθεστώτος πριμοδότησης της παραγωγής ακατέργαστου καπνού.

Η πριμοδότηση χορηγείται μόνο για τον καπνό που παράγεται εντός του ορίου της ποσόστωσης (με ορισμένες προσαρμογές). Από το 1998, η πληρωμή του τμήματος της κοινοτικής πριμοδότησης (καλούμενου μεταβλητού τμήματος) συνδέθηκε με την ποιότητα του παραγόμενου καπνού η οποία αντικατοπτρίζεται στην τιμή. Η πληρωμή του μεταβλητού τμήματος της πριμοδότησης έχει ανατεθεί στις ομάδες παραγωγών.

Η ΚΟΑ προβλέπει για κάθε παραγωγό ή ομάδα παραγωγών την υποχρέωση να συνάπτουν τις καλούμενες «συμβάσεις καλλιέργειας» στις αρχές της περιόδου του κάθε έτους (τους μήνες Μάρτιο — Μάιο όταν φυτεύονται οριστικά τα αγορασθέντα φυτά καπνού προς φύτευση) στο πλαίσιο των οποίων συμφωνούν για τις «συμβατικές τιμές» για κάθε ποιοτική βαθμίδα της κάθε ποικιλίας. Κατά το στάδιο αυτό, οι τιμές εκφράζονται συχνά ως κλίμακα τιμών. Στην Ισπανία, οι συμβατικές τιμές εκφράζονται πράγματι ως σειρά από κλίμακες τιμών για τις διάφορες ποιοτικές βαθμίδες μιας συγκεκριμένης ποικιλίας καπνού (π.χ. Bright). Οι κλίμακες τιμών που προβλέπονται στις συμβάσεις καλλιέργειας καλύπτουν αρκετά ευρύ φάσμα. Επισημαίνεται ωστόσο ότι η τελική τιμή (η «τιμή παράδοσης») μπορεί να καθοριστεί μόνο κατά τη συγκομιδή (δηλαδή μεταξύ Οκτωβρίου και Ιανουαρίου) και δύναται να διαφοροποιείται σημαντικά από την «τιμή της σύμβασης καλλιέργειας», ανάλογα με την ποιότητα, τις ποσότητες και άλλες διαπραγματεύσεις.

Η κοινοτική νομοθεσία ευνοεί τη σύσταση διεπαγγελματικών οργάνωσεων εντός των οποίων οι παραγωγοί και οι μεταποιητές συνεργάζονται για την αποτελεσματική λειτουργία της αγοράς. Πρακτικές όπως ο καθορισμός τιμών και ποσοτώσεων απαγορεύονται ρητά. Καμία από τις ενώσεις που ενέχονται στην υπόθεση αυτή δεν αποτελεί διεπαγγελματική οργάνωση κατά την έννοια του κοινοτικού δικαίου.

5.2. Εθνική νομοθεσία

Στην Ισπανία, ένας νόμος του 1982 και ένα βασιλικό διάταγμα του 1985 διέπουν τη διαπραγμάτευση και τη σύναψη τυποποιημένων συμβάσεων καλλιέργειας μεταξύ των αντιπροσώπων των παραγωγών

⁽¹⁾ ΕΕ L 94 της 28.4.1970, σ. 1. Κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία με τον κανονισμό (ΕΟΚ) αριθ. 860/92 (ΕΕ L 91 της 7.4.1992, σ. 1).

⁽²⁾ ΕΕ L 215 της 30.7.1992, σ. 70, όπως τροποποιήθηκε τελευταία με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 864/2004 (ΕΕ L 161 της 30.4.2004, σ. 48, όπως διορθώθηκε από την ΕΕ L 206 της 9.6.2004, σ. 20).

⁽³⁾ ΕΕ L 210 της 28.7.1998, σ. 23.

⁽⁴⁾ ΕΕ L 358 της 31.12.1998, σ. 17. Κανονισμός όπως τροποποιήθηκε τελευταία με τον κανονισμό (ΕΚ) αριθ. 1809/2004 (ΕΕ L 318 της 19.10.2004, σ. 18).

και των μεταποιητών. Ο ελάχιστος στόχος του συνολικού αυτού κανονιστικού πλαισίου (περιλαμβανομένης της μεταγενέστερης ενέργειας του Υπουργείου Γεωργίας) ήταν (μέχρι το 2000) να ενθαρρυνθούν οι διαπραγματεύσεις μεταξύ παραγωγών και μεταποιητών σχετικά με τις τιμές που ορίζονται στις συμβάσεις καλλιέργειας. Από το 2000 και εξής, ένας νέος νόμος προβλέπει ότι τα μέρη που συνάπτουν τις συμβάσεις καλλιέργειας συμφωνούν σε ατομικό επίπεδο τις τιμές που προβλέπουν οι συμβάσεις αυτές.

6. ΠΡΑΚΤΙΚΕΣ ΠΟΥ ΕΞΕΤΑΖΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΑΠΟΦΑΣΗ

6.1. Η σύμπραξη (καρτέλ) των μεταποιητών

Οι τέσσερις ισπανικές επιχειρήσεις μεταποίησης και η Deltafina συμφώνησαν τη (μέγιστη) μέση τιμή που θα κατέβαλαν κατά την παράδοση της κάθε ποικιλίας καπνού, ανεξάρτητα από τις ποιοτικές βαθμίδες [(«μέγιστη) μέση τιμή παράδοσης»] και τις ποσότητες καπνού που θα μπορούσε να αγοράσει η κάθε μία από τις επιχειρήσεις αυτές. Με τον τρόπο αυτό οι μεταποιητές επεδίωκαν να αποφύγουν το ενδεχόμενο, οι διαπραγματεύσεις με τους παραγωγούς κατά την παράδοση να οδηγήσουν τις τιμές σε επίπεδα υψηλότερα από αυτά που θεωρούν αποδεκτά. Η απόφαση αυτή καλύπτει την περίοδο 1996-2001. Από το 1998 έδωσαν επίσης σε εφαρμογή έναν πολυσύνθετο μηχανισμό παρακολούθησης και εκτέλεσης (περιλαμβανομένων τακτικών ανταλλαγών πληροφοριών και υποχρεωτικών μεταφορών καπνού) όσον αφορά τη συμπεριφορά τους σχετικά με την παράδοση. Από το 1999 έως το 2002, οι μεταποιητές κατέληγαν επίσης σε συμφωνία μεταξύ τους για τις «συμβατικές τιμές» (κλίμακες τιμών και συμπληρωματικοί όροι) τις οποίες πρότειναν στη συνέχεια στους αντιπροσώπους των παραγωγών κατά τη διαπραγμάτευση της ετήσιας τυποποιημένης σύμβασης καλλιέργειας.

6.2. Η σύμπραξη (καρτέλ) των παραγωγών

Οι αντιπρόσωποι των παραγωγών κατέληγαν σε συμφωνία επί των «συμβατικών τιμών» (κλίμακες τιμών και πρόσθετοι όροι) τις οποίες πρότειναν στη συνέχεια στους μεταποιητές κατά τη διαπραγμάτευση των τυποποιημένων συμβάσεων καλλιέργειας.

Όσον αφορά τους συμπληρωματικούς όρους σχετικά με τις τιμές, αφορούν τις ελάχιστες μέσες τιμές ανά παραγωγό καθώς και ομάδα παραγωγών για κάθε ποικιλία καπνού, ανεξαρτήτως των διαφόρων ποιοτικών βαθμίδων. Επισημαίνεται ότι λόγω της φύσης τους, οι μέσες ελάχιστες τιμές ανά ομάδα παραγωγών θα μπορούσαν να αυξηθούν περαιτέρω μετά από διαπραγμάτευση κατά την παράδοση.

7. ΝΟΜΙΚΗ ΕΚΤΙΜΗΣΗ

Η Επιτροπή, στην απόφασή της, κρίνει ότι οι πρακτικές που περιγράφονται ανωτέρω αποτελούν δύο ξεχωριστές παραβάσεις (ενιαίες και διαρκείς) του άρθρου 81 της συνθήκης.

Όλοι οι συμμετέχοντες στις παραβάσεις προς τους οποίους απευθύνεται η απόφαση είναι επιχειρήσεις ή ενώσεις επιχειρήσεων κατά την έννοια του άρθρου 81 της συνθήκης.

Οι συμφωνίες ή/και εναρμονισμένες πρακτικές που άμεσα ή έμμεσα καθορίζουν τιμές συναλλαγής ή κατανομή ποσοτήτων, περιορίζουν εκ της φύσεώς τους τον ανταγωνισμό. Οι εν λόγω συμπεριφορές προβλέπονται ρητά στο άρθρο 81 παράγραφος 1 της συνθήκης ΕΚ.

Παρόμοιες συμπεριφορές μπορούν, τουλάχιστον δυνητικά, να επηρεάσουν το εμπόριο μεταξύ της Ισπανίας και των υπολοίπων κρατών μελών καθώς και το σύνολο της ισπανικής αγοράς και αφορούν προϊόν (ακατέργαστος καπνός) που είναι ενδιάμεσο προϊόν του μεταποιημένου καπνού μεγάλο μέρος του οποίου εξάγεται.

Η απόφαση αναφέρεται στο θέμα της εφαρμογής του κανονισμού αριθ. 26 του Συμβουλίου της 4ης Απριλίου 1962 περί εφαρμογής ορισμένων κανόνων ανταγωνισμού στην παραγωγή και την εμπορία γεωργικών προϊόντων⁽¹⁾ («κανονισμός αριθ. 26») επί των πρακτικών που εξετάζονται. Το συμπέρασμα στο οποίο καταλήγει είναι ότι οι εξεταζόμενες περιοριστικές πρακτικές δεν μπορούν να θεωρηθούν ως «αναγκαίες» για την επίτευξη των στόχων της κοινής γεωργικής πολιτικής και συνεπώς υπόκεινται πλήρως στην εφαρμογή του άρθρου 81 παράγραφος 1 της συνθήκης.

Τέλος, η απόφαση καταλήγει ότι ούτε η εθνική νομοθεσία ούτε η υπουργική πρακτική υποχρέωνε τους μεταποιητές να συμφωνήσουν μια μέγιστη μέση τιμή παράδοσης για τον ακατέργαστο καπνό ή να προβούν σε κατανομή της ποσότητας του καπνού που θα αγοραστεί από κάθε μεταποιητή. Επιπλέον, το κανονιστικό αυτό πλαίσιο δεν απαιτεί από τους μεταποιητές και τους παραγωγούς να συμφωνήσουν από κοινού τις «συμβατικές τιμές» (κλίμακες τιμών ή συμπληρωματικούς όρους) ούτε εξάλειψε κάθε πιθανότητα ανταγωνιστικής συμπεριφοράς εκ μέρους τους. Κατά συνέπεια, οι συμφωνίες ή/και εναρμονισμένες πρακτικές μεταξύ, αφενός, των αντιπροσώπων των παραγωγών και, αφετέρου, των μεταποιητών, υπάγονται στο πεδίο εφαρμογής του άρθρου 81 παράγραφος 1 της συνθήκης.

8. ΕΥΘΥΝΗ ΤΗΣ DELTAFINA ΚΑΙ ΤΩΝ ΜΗΤΡΙΚΩΝ ΕΤΑΙΡΕΙΩΝ ΤΗΣ WWTE ΚΑΙ AGROEXPANSIÓN

Η απόφαση αποφαινεται ότι η Deltafina, παρόλο που δεν ασκούσε δραστηριότητες μεταποίησης στην Ισπανία, συμμετείχε πλήρως στη σύμπραξη των μεταποιητών, διαδραματίζοντας καθοριστικό ρόλο στην ισπανική αγορά ακατέργαστου καπνού, αξιοποιώντας διάφορες περιστάσεις μεταξύ των οποίων: 1. το γεγονός ότι είναι ο πιο σημαντικός πελάτης τριών από τις ισπανικές μεταποιητικές επιχειρήσεις, 2. το γεγονός ότι είναι ο μεγαλύτερος αγοραστής καπνού στην Ισπανία και 3. το γεγονός ότι είναι η θυγατρική του ομίλου Universal που είναι υπεύθυνη για την ευρωπαϊκή αγορά.

Η απόφαση αποφαινεται ακόμη ότι η Dimon (για την Agroexpansión) και οι SCC, TCLT και SCTC (για την WWTE) άσκησαν καθοριστική επιρροή στις θυγατρικές τους κατά την εξεταζόμενη περίοδο και συνεπώς πρέπει να θεωρηθούν από κοινού και εξολοκλήρου υπεύθυνες για τη συμπεριφορά των θυγατρικών τους.

9. ΠΡΟΣΤΙΜΑ

9.1. Σοβαρότητα της παράβασης

Κατά την αξιολόγηση της σοβαρότητας των παραβάσεων πρέπει να ληφθεί υπόψη το γεγονός ότι η παραγωγή ακατέργαστου καπνού στην Ισπανία αντιπροσωπεύει το 12 % της κοινοτικής παραγωγής.

Το μέγεθος της αγοράς είναι αρκετά περιορισμένο (κατά το 2001 η αξία του καπνού που αγοράστηκε στην Ισπανία ανήλθε περίπου σε 25 εκατ. ευρώ) ενώ η αγορά συγκεντρώνεται κυρίως σε μια περιοχή της Ισπανίας, την Extremadura.

Ωστόσο, η φύση των παραβάσεων κρίνεται ως ιδιαίτερα σοβαρή καθώς αφορά τον καθορισμό τιμών για τις ποικιλίες ακατέργαστου καπνού στην Ισπανία και (όσον αφορά τους μεταποιητές) και την κατανομή των ποσοτήτων.

Παρόλο που η Επιτροπή δεν διαθέτει πλήρη αποδεικτικά στοιχεία για τις επιπτώσεις που έχουν επί του παρόντος στην αγορά οι παραβάσεις των παραγωγών και των μεταποιητών, μπορεί να διατυπώσει η εκτίμηση ότι, τουλάχιστον από το 1998, η σύμπραξη των μεταποιητών είχε τεθεί πλήρως σε εφαρμογή και ενδέχεται να είχε σημαντικές επιπτώσεις στην αγορά.

Με βάση τις ανωτέρω εκτιμήσεις, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι αμφότερες οι παραβάσεις μπορούν να χαρακτηριστούν ως ιδιαίτερα σοβαρές. Ωστόσο η Επιτροπή λαμβάνει υπόψη το σχετικά περιορισμένο μέγεθος της αγοράς κατά τον καθορισμό του ποσού εκκίνησης για τα πρόστιμα.

9.2. Ειδικό βάρος και αποτροπή

i) Όσον αφορά τη σύμπραξη των μεταποιητών (περιλαμβανομένης της Deltafina), η Επιτροπή θεωρεί ότι πρέπει να εφαρμοστεί μια κλιμακωτή μείωση των προστίμων ανάλογα με τη συμμετοχή του κάθε μέρους στην παράνομη συμπεριφορά και με τη θέση που κατείχε στην αγορά.

Υπό τους όρους αυτούς, η Επιτροπή καταλήγει στο συμπέρασμα ότι πρέπει να οριστεί το υψηλότερο ποσό εκκίνησης για την Deltafina λόγω της σημαντικής θέσης που κατείχε στην αγορά όπως εξηγείται ανωτέρω στο σημείο 8.

Η συμμετοχή στις παράνομες πρακτικές από τους ισπανούς μεταποιητές μπορεί να θεωρηθεί σε γενικές γραμμές παρόμοια. Ωστόσο, κατά τον καθορισμό των ποσών εκκίνησης πρέπει να ληφθούν υπόψη τα διαφορετικά μεγέθη και το μερίδιο της αγοράς του κάθε μεταποιητή.

Η Cetarsa, με μερίδιο περίπου 67 % στον τομέα της αγοράς ακατέργαστου ισπανικού καπνού, είναι με διαφορά η πρώτη ισπανική επιχείρηση μεταποίησης, πρέπει να καταταγεί σε ειδική κατηγορία και να της επιβληθεί το υψηλότερο ποσό εκκίνησης για το πρόστιμο. Οι επιχειρήσεις Agroexpansión και WWTE κατέχουν αμφότερες μερίδια της αγοράς περίπου 15 % εκάστη και πρέπει να τους επιβληθεί το ίδιο ποσό εκκίνησης για το πρόστιμο. Τέλος, στην Taes, που αποτελεί τη μικρότερη σαφώς επιχείρηση μεταποίησης, με μερίδιο αγοράς μόνο 1,6 %, θα επιβληθεί το χαμηλότερο ποσό εκκίνησης.

⁽¹⁾ ΕΕ 30 της 20.4.1962, σ. 993/62.

Δεδομένου ότι η Agroexpansión και η WWTE συμμετέχουν σε μεγαλύτερους ομίλους που είναι επίσης παραλήπτες της απόφασης, εφαρμόζεται πολλαπλασιαστικός συντελεστής 2 και 1^{1/2} αντίστοιχα στο ποσό των προστίμων που τους επιβάλλεται προκειμένου να καταστούν τα τελευταία επαρκώς αποτρεπτικά.

- ii) Όσον αφορά τη συμπεριφορά των αντιπροσώπων των παραγωγών, η απόφαση καταλήγει στο συμπέρασμα ότι πρέπει να επιβληθεί συμβολικό μόνο πρόστιμο για τους ακόλουθους λόγους.

Παρόλο που οι ισχύουσες εθνικές κανονιστικές ρυθμίσεις δεν υποχρεώνουν τους αντιπροσώπους των παραγωγών και τους μεταποιητές να συμφωνήσουν για τις κλίμακες τιμών και τους συμπληρωματικούς όρους, οι τυποποιημένες «συμβάσεις καλλιέργειας», των οποίων η διαπραγμάτευση έγινε από το 1995 έως το 1998, αναφέρουν ότι όλοι οι αντιπρόσωποι των παραγωγών θα διαπραγματευθούν από κοινού με τον κάθε μεταποιητή τους πίνακες τιμών και τους πρόσθετους όρους για την πώληση του καπνού. Το 1999, το Υπουργείο Γεωργίας ενέκρινε μάλιστα τους πίνακες τιμών που προέκυψαν από τη διαπραγμάτευση μεταξύ των αντιπροσώπων των παραγωγών και των τεσσάρων μεταποιητών. Οι πίνακες αυτοί επισυνάφθηκαν στην τυποποιημένη σύμβαση που δημοσιεύθηκε στην επίσημη εφημερίδα της ισπανικής κυβέρνησης του έτους αυτού. Τέλος, το 2000 και το 2001 το Υπουργείο Γεωργίας κάλεσε τους εκπροσώπους των δύο τομέων σε συνεδριάσεις —ορισμένες εκ των οποίων πραγματοποιήθηκαν εντός του υπουργείου— προκειμένου να συμφωνήσουν όσον αφορά τους πίνακες τιμών. Με την ενέργειά του αυτή το υπουργείο ενθάρρυνε τουλάχιστον τους παραγωγούς να συνεχίσουν τις διαπραγματεύσεις επί των εν λόγω πινάκων.

Στη βάση αυτή γίνεται αποδεκτό στην απόφαση ότι το νομικό πλαίσιο που διέπει τη συλλογική διαπραγμάτευση των τυποποιημένων συμβάσεων θα μπορούσε να δημιουργήσει σημαντικό βαθμό αβεβαιότητας όσον αφορά τη νομιμότητα της συμπεριφοράς των παραγωγών. Επιπλέον, η διεξαγωγή και τα αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων για τις τυποποιημένες συμβάσεις υπαγόταν γενικά στο δημόσιο τομέα και καμία αρχή δεν αμφισβήτησε ποτέ το συμβιβασμό τους είτε με την ισπανική είτε με την κοινοτική νομοθεσία πριν ξεκινήσουν οι εν λόγω διαδικασίες.

Για τους λόγους αυτούς η απόφαση επιβάλλει συμβολικό πρόστιμο 1 000 ευρώ σε κάθε αντιπρόσωπο παραγωγού. Λαμβανομένης υπόψη της επιβολής συμβολικού προστίμου στους αντιπροσώπους των παραγωγών, η εφαρμογή σε αυτούς των υπολοίπων κριτηρίων για τον καθορισμό των προστίμων καθίσταται άνευ αντικειμένου.

Με βάση τα προαναφερόμενα, το ποσό εκκίνησης των προστίμων στην περίπτωση αυτή ορίζεται ως εξής:

— Deltafina	8 000 000 ευρώ
— Cetarsa	8 000 000 ευρώ
— WWTE	1 800 000 × 1,5 = 2 700 000 ευρώ
— Agroexpansión	1 800 000 × 2 = 3 600 000 ευρώ
— Taes	200 000 ευρώ
— ASAJA	1 000 ευρώ

— UPA	1 000 ευρώ
— COAG	1 000 ευρώ
— CCAE	1 000 ευρώ

9.3. Διάρκεια της παράβασης

Η περιοριστική πρακτική που εφάρμοσαν οι μεταποιητές και η Deltafina διήρκεσε περισσότερο από πέντε έτη και τέσσερις μήνες. Συνεπώς τα πρόστιμα για τον κάθε παραγωγό πρέπει να αυξηθούν κατά 50 %.

Τα ποσά εκκίνησης για τα πρόστιμα είναι κατά συνέπεια τα ακόλουθα:

— Deltafina	12 000 000 ευρώ
— Cetarsa	12 000 000 ευρώ
— WWTE	4 050 000 ευρώ
— Agroexpansión	5 400 000 ευρώ
— Taes	300 000 ευρώ

9.4. Επιβαρυντικές περιστάσεις

Από τα έγγραφα που έχει στη διάθεσή της η Επιτροπή προκύπτει ότι η Deltafina ανέλαβε πρωταγωνιστικό ρόλο στο σχεδιασμό, την εφαρμογή, την εκτέλεση και τη διατήσια όσον αφορά τις συμφωνίες για τις (μέγιστες) μέσες τιμές παράδοσης και τις ποσότητες που συμφωνήθηκαν μεταξύ των μεταποιητών μετά το 1996. Λειτουργήσε επίσης ως θεματοφύλακας των συμφωνιών των μεταποιητών που πλήττουν τον ανταγωνισμό. Για τους λόγους αυτούς το ποσό εκκίνησης για το πρόστιμο που επιβάλλεται στην Deltafina πρέπει να αυξηθεί κατά 50 %.

9.5. Ελαφρυντικές περιστάσεις

Το ισπανικό κανονιστικό πλαίσιο στο πλαίσιο του οποίου εφαρμόστηκαν οι περιοριστικές πρακτικές και συμφωνίες συνιστά ελαφρυντική περίπτωση για τους μεταποιητές σε ό,τι αφορά τη συμφωνία τους για τις κλίμακες τιμών και τους συμπληρωματικούς όρους που προηγήθηκαν από τη δημόσια διαπραγμάτευση της τυποποιημένης σύμβασης καλλιέργειας με τους αντιπροσώπους των παραγωγών.

Όσον αφορά τη μυστική τους συμφωνία για τις (μέγιστες) μέσες τιμές παράδοσης και την κατανομή των ποσοτήτων, οι πρακτικές των μεταποιητών επεκτάθηκαν σαφώς πέρα από το πεδίο του αντίστοιχου νομικού πλαισίου που εφαρμόζεται στις δημόσιες διαπραγματεύσεις και συμφωνίες με τους εκπροσώπους των παραγωγών. Ωστόσο, η Επιτροπή θεωρεί ότι οι δημόσιες διαπραγματεύσεις προσδιόρισαν ως ένα βαθμό το υλικό πλαίσιο της συμπεριφοράς των μεταποιητών, γεγονός που πρέπει να θεωρηθεί ως ελαφρυντική περίπτωση για τους μεταποιητές.

Για τους λόγους αυτούς, οι συνολικές ελαφρυντικές περιστάσεις που προαναφέρονται θα έχουν ως συνέπεια, όσον αφορά τη συμπεριφορά των μεταποιητών, τη μείωση κατά 40 % του ποσού εκκίνησης που θα εφαρμόζονταν κανονικά για τους μεταποιητές (περιλαμβανομένης της Deltafina).

Λαμβανομένων υπόψη των επιβαρυντικών και των ελαφρυντικών περιστάσεων το ποσό των προστίμων ορίζεται ως ακολούθως:

— Deltafina	13 200 000 ευρώ
— Cetarsa	7 200 000 ευρώ
— WWTE	2 430 000 ευρώ
— Agroexpansión	3 240 000 ευρώ
— Taes	180 000 ευρώ
— ASAJA	1 000 ευρώ
— UPA	1 000 ευρώ
— COAG	1 000 ευρώ
— CCAE	1 000 ευρώ.

9.6. Ανώτατο όριο του προστίμου

Το άρθρο 23 παράγραφος 2 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 προβλέπει ότι για καθεμία από τις επιχειρήσεις και ενώσεις επιχειρήσεων που συμμετείχαν στην παράβαση, το πρόστιμο δεν υπερβαίνει το 10 % του συνολικού κύκλου εργασιών κατά το προηγούμενο οικονομικό έτος.

Στην παρούσα υπόθεση οι SCC, SCTC, TCLT και Dimon, υπό την ιδιότητα των μητρικών εταιρειών των WWTE και Agroexpansión, είναι από κοινού υπεύθυνες για τα πρόστιμα που επιβάλλονται στις θυγατρικές τους και κατά συνέπεια πρέπει να ληφθεί υπόψη ο κύκλος εργασιών τους σε παγκόσμιο επίπεδο για τον καθορισμό του ορίου του 10 %.

Δεδομένου ότι η Cetarsa παρουσίασε κατά το 2003 ετήσιο κύκλο εργασιών 48,42 εκατ. ευρώ, το πρόστιμο που της επιβάλλεται πρέπει να μειωθεί σε 4,842 εκατ. ευρώ. Με βάση το κριτήριο αυτό δεν χρειάζεται καμία προσαρμογή των προστίμων που επιβλήθηκαν σε όλους τους υπόλοιπους παραλήπτες.

9.7. Εφαρμογή της ανακοίνωσης περί επείκειας του 1996

Οι μεταποιητές και οι αντιπρόσωποι των παραγωγών ζήτησαν, σε διάφορα στάδια της έρευνας, να αντιμετωπιστούν με επείκεια σύμφωνα με τους όρους της ανακοίνωσης της Επιτροπής του 1996 για τη μη επιβολή προστίμων σε υποθέσεις που αφορούν συμπράξεις.

Οι Cetarsa, Agroexpansión, WWTE, Taes και Deltafina ζήτησαν πριν εκδοθεί η κοινοποίηση αιτιάσεων, να επωφεληθούν από την ανακοίνωση περί επείκειας του 1996 και παρείχαν στην Επιτροπή πληροφορίες ιδίως όσον αφορά τη λειτουργία της αγοράς, τις

περιοριστικές πρακτικές των αιτούντων και το πλαίσιο των εξεταζόμενων γεγονότων.

Λαμβάνοντας υπόψη την ιδιαίτερα πολύτιμη συνεργασία της Taes κατά τη διάρκεια της διαδικασίας (ιδίως όσον αφορά τη συμμετοχή της Deltafina) και το γεγονός ότι δεν αμφισβήτησε ποτέ τα γεγονότα που αναφέρονται στην κοινοποίηση αιτιάσεων, κρίνεται ότι η εν λόγω επιχείρηση μπορεί να τύχει μείωσης κατά 40 % του προστίμου που θα της είχε επιβληθεί αν δεν είχε συνεργαστεί με την Επιτροπή σύμφωνα με τις προϋποθέσεις που διατυπώνονται στην πρώτη και δεύτερη περίπτωση του σημείου 2 του τμήματος Δ της ανακοίνωσης περί επείκειας του 1996.

Λαμβάνοντας υπόψη τις πληροφορίες που παρείχαν στην Επιτροπή αλλά λόγω του γεγονότος ότι αμφισβήτησαν τα γεγονότα στις απαντήσεις τους στην κοινοποίηση αιτιάσεων, προτείνεται για τις Cetarsa και WWTE να τύχουν μείωσης κατά 25 % του προστίμου.

Λαμβάνοντας υπόψη τις πληροφορίες που παρείχε στην Επιτροπή αλλά δεδομένου ότι αμφισβήτησε τα γεγονότα και τη μυστική φύση της σύμπραξης των μεταποιητών στην απάντησή της στην κοινοποίηση αιτιάσεων, εγκρίνεται για την Agroexpansión μείωση κατά 20 % του προστίμου.

Τέλος, λόγω του περιορισμένου χαρακτήρα της συνεργασίας της με την Επιτροπή καθόλη τη διάρκεια της διαδικασίας, προτείνεται για την Deltafina μείωση του προστίμου κατά 10 %.

Συνεπώς, τα ποσά των προστίμων που επιβάλλονται δυνάμει του άρθρου 23 του κανονισμού (ΕΚ) αριθ. 1/2003 καθορίζονται ως εξής:

— Deltafina	11 880 000 ευρώ
— Cetarsa	3 631 500 ευρώ
— WWTE	1 822 500 ευρώ (SCC SCTC και TCLT ευθυνόμενες από κοινού και εξολοκλήρου)
— Agroexpansión	2 592 000 ευρώ (Dimon ευθυνόμενη από κοινού και εξολοκλήρου)
— Taes	108 000 ευρώ
— ASAJA	1 000 ευρώ
— UPA	1 000 ευρώ
— COAG	1 000 ευρώ
— CCAE	1 000 ευρώ.